

GEEN KIND IN DE CEL

*Een coalitie van Amnesty International,
Defence for Children,
Stichting INLIA, Kerk in Actie,
Stichting Kinderpostzegels Nederland,
Stichting LOS, UNICEF Nederland en
VluchtelingenWerk Nederland.*

Betreft: AO 13 december: Vreemdelingen- en Asielbeleid; agendapunt 10: staandehouding en inbewaringstelling gezinnen met minderjarige kinderen

10 december 2018

Geachte Tweede Kamerleden, woordvoerders migratiebeleid,

Op 13 december spreekt u tijdens het AO Vreemdelingen- en Asielbeleid over de staandehouding en inbewaringstelling van gezinnen met kinderen. Eerder werd een motie aangenomen om te verkennen of er mogelijkheden zijn om het proces van oppakken van kinderen te verbeteren en om de Kamer hierover in het najaar te informeren. In de brief van 14 november 2018 over de uitvoering van de motie kondigt de staatssecretaris echter geen verbetering aan. De huidige praktijk, waarin kinderen in de vroege morgen worden opgepakt door een grote groep mensen in uniform, blijft bestaan. In de brief staan tevens een aantal stellingen van de staatssecretaris over de werkwijze rond het detineren van kinderen. De Coalitie Geen Kind in de Cel constateert dat deze stellingen niet in lijn zijn met de werkelijkheid. Wij zullen daar in deze brief nader op ingaan en roepen op om kinderen niet meer onnodig te beschadigen door hen in detentie te plaatsen. Er zijn alternatieven voor de detentie.

In zijn brief stelt de staatssecretaris dat vreemdelingenbewaring alleen wordt toegepast als een lichter middel niet volstaat, er sprake is van een risico op onttrekking aan het toezicht, er zicht is op uitzetting en als kan worden betoogd dat de maatregel niet onredelijk bezwarend is, waarbij het belang van het kind ook nadrukkelijk wordt meegewogen. De vreemdelingenbewaring van gezinnen met kinderen wordt uitgevoerd in de gesloten gezinsvoorziening (GGV), een bewaringslocatie waarbinnen er volgens de staatssecretaris veel oog is voor het welzijn en het belang van de kinderen. Het verblijf op de GGV duurt daarbij zo kort mogelijk en in beginsel maximaal twee weken.

De Coalitie Geen Kind in de Cel is teleurgesteld over de inhoud van de brief van de staatssecretaris. We moeten constateren dat het belang van het kind in de brief van de staatssecretaris weliswaar wordt genoemd, maar dat er in de praktijk geen aanpassingen worden gedaan die recht doen aan het belang van het kind.

Alternatieven

De staatssecretaris schrijft dat vreemdelingenbewaring alleen wordt toegepast wanneer geen lichter middel volstaat. Wat betekent deze zin in de praktijk? Waarom volgt de staatssecretaris de aanbeveling niet op van het VN-Kinderrechtencomité¹ en de International Detention Coalition² om in te zetten op alternatieven?

Welzijn van kinderen staat niet voorop

Volgens de staatssecretaris zijn er niet meer medewerkers aanwezig bij een inbewaringstelling dan noodzakelijk. Er wordt gekeken naar de informatie-uitwisseling ten aanzien van de risico-inventarisatie, maar dit hoeft niet te betekenen dat er in de toekomst minder mensen aanwezig zullen

---

¹ Zie voor een statement van de voorzitter van het VN-Kinderrechtencomité:

<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=22681&LangID=E>.

² Zie: <https://idcoalition.org/publication/there-are-alternatives-revised-edition/>. Zo kan worden gedacht aan kleinschalige 'community based placement' waar duidelijke informatie en ondersteuning worden aangeboden.

zijn bij de inbewaringstelling. Daarbij houdt de staatssecretaris geen rekening met het feit dat juist het grote aantal mensen dat in de ochtend het gezin overvalt een trigger kan zijn voor escalatie. De staatssecretaris verandert ook niets aan het tijdstip waarop de gezinnen worden opgepakt.

Natuurlijk pleit de Coalitie Geen Kind in de Cel niet voor het oppakken van kinderen terwijl zij op school zitten. Maar vroeg in de ochtend liggen zij nog te slapen. Het behoeft geen uitleg dat het zeer schadelijk en traumatisch is om onverwacht gewekt te worden door een grote groep mensen in uniform. Deze praktijk heeft tevens veel schadelijke effecten voor de andere gezinnen in de locatie die slapeloze nachten hebben uit angst dat hen hetzelfde lot wacht. De staatssecretaris vindt het, met het oog op het borgen van een veilige tenuitvoerlegging van hun taak, noodzakelijk dat de ambtenaren in uniform blijven. De Coalitie Geen Kind in de Cel wijst erop dat de uniformen veel angst aanjagen. Dit is ook de reden dat kinderrechters gestart zijn om gesprekken met kinderen te voeren in burgerkleding in plaats van een toga. Het is ook de vraag of de politie de eerste groep is die bij het gezin naar binnen zou moeten gaan. Waarom kan dit niet door maatschappelijk werkers worden gedaan?

Geen afscheid of tijd om spullen mee te nemen

Om te voorkomen dat een staandehouding leidt tot onrust op de locatie, is de inzet om te voorzien in een spoedige en zorgvuldige overdracht naar de GGV, volgens de staatssecretaris. Dit heeft volgens hem tot gevolg dat de kinderen op dat moment alleen de hoognodige spullen kunnen meenemen en er op dat moment geen gelegenheid is om afscheid te nemen. Hij ziet geen ruimte om dit te veranderen. Volgens de staatssecretaris worden de overige bezittingen zo snel mogelijk overgebracht naar de GGV. Ook wordt er tijdens het verblijf in de GGV gelegenheid geboden om afscheid te nemen. Bezoek is toegestaan en het personeel probeert ook op andere manieren te faciliteren. De Coalitie Geen Kind in de Cel illustreert met onderstaande voorbeelden dat deze stellingen van de staatssecretaris niet in lijn zijn met de werkelijkheid:

Geen afscheid mogen nemen van vriendje

Een paar weken geleden werd een jongen in bewaring gesteld met zijn gezin. De uitzetting naar Afghanistan stond op een woensdag gepland.³ Zijn vriendinnetje reisde op maandag vanuit Vlissingen naar Zeist om haar vriendje nog 1 keer te zien. In Zeist aangekomen, mocht zij hem niet zien. Omdat zij geen familie van elkaar zijn, had de jongen minstens drie dagen van tevoren moeten aangeven dat zij op bezoek wilde komen. Hij was hier niet van op de hoogte. Op maandag had het geen zin meer om het vriendinnetje alsnog aan te melden, want de uitzetting stond immers gepland binnen een termijn van drie dagen: op woensdag. Het vriendinnetje van de jongen reist uiteindelijk terug naar Vlissingen zonder haar vriendje te hebben gezien.

Dit is één van de voorbeelden waaruit blijkt dat het welzijn van de kinderen niet voorop staat in het huidige beleid. Dat is niet alleen schadelijk voor het kind in detentie maar ook voor zijn of haar omgeving. De locatie in Zeist is weliswaar aangepast voor gezinnen, maar het regime komt nog voort uit het penitentiaire systeem. De Coalitie Geen Kind in de Cel wil benadrukken dat het om kinderen gaat die strafrechtelijk niets hebben misdaan. Zoals het VN-Kinderrechtencomité onderstreept, is het nooit in het belang van het kind om in detentie te worden geplaatst om migratieredenen.

Onbekende leerling in geblindeerd busje

Een juf van een school op een gezinslocatie vertelt ons dat ze op een ochtend een geblindeerd busje ziet staan. Ze vraagt wat er aan de hand is. Een COA medewerker antwoordt dat een gezin is opgepakt. De juf vraagt om welke kinderen het gaat, maar dat wil het COA niet zeggen. De juf kan niet door de ramen van het busje kijken, want die zijn geblindeerd. Maar de kinderen kunnen vanuit het busje wel naar buiten kijken, en hebben de juf dus gezien. De juf wilde afscheid nemen, even de deur

---

³ Een coalitie van Amnesty International, Cordaid, Defence for Children, Don't send Afghans back, INLIA, PAX, Kerk in Actie, Oxfam Novib, Save the Children, Stichting LOS, UNICEF Nederland en VluchtelingenWerk Nederland roept op tot het stoppen met uitzettingen naar Afghanistan.

van het busje open doen, maar dat mocht niet. Eenmaal op school, toen de lessen begonnen, konden de kinderen worden geteld en ontdekte de juf welke kinderen waren opgepakt.

Dagen in dezelfde onderbroek

In de BNN documentaire van BOOS komen kinderen aan het woord die zijn uitgezet. De kinderen vertellen dat zij dagenlang in dezelfde kleding en onderbroek hebben gelopen nadat zij in detentie waren geplaatst. Daarnaast sprak Defence for Children met kinderen die zijn uitgezet naar Armenië.⁴ Ook zij verklaarden dat zij niet alle spullen hebben teruggekregen na uitzetting.

Detentie voorkomt geen verdwijningen, maar is reden voor verdwijningen

Op 13 september 2013 kwam er een beleidswijziging die ervoor zorgde dat gezinnen met minderjarige kinderen niet meer in bewaring (ter fine van uitzetting) werden gesteld wanneer zo'n gezin zich niet eerder aan het toezicht had onttrokken. In een Kamerbrief van 26 september 2014, over de opening van de GGV, legt de staatssecretaris uit waarom hij dit beleid weer teruggedraait: *Van 13 september 2013 t/m juli 2014 waren er 45 gezinnen die niet in bewaring zijn geplaatst op grond van de beleidswijziging. Bijna tweederde van deze gezinnen, bestaande uit 105 personen waarvan 59 minderjarige kinderen, heeft zich onttrokken dan wel gedeeltelijk onttrokken aan het toezicht.*

De staatssecretaris trok het aangepaste beleid dus weer in omdat het volgens hem leidt tot een stijging van het aantal gezinnen dat zich aan het toezicht onttrekt. Echter, veel gezinnen verdwijnen juist uit de opvang omdat zij bang zijn voor detentie. In 2017 vertrokken 130 kinderen samen met hun ouders uit de gezinslocaties. Tien alleenstaande kinderen vertrokken zonder toezicht uit de Beschermd opvang. En circa 350 alleenstaande kinderen vertrokken uit andere vormen van COA-opvang.⁵

Het feit dat gezinnen de opvang juist verlaten uit angst voor detentie, blijkt ook uit het onderzoek 'Je ziet me niet, maar ik ben er wel'. In het kader van dit onderzoek sprak Defence for Children met kinderen die weg zijn gelopen uit de vrijheidsbepenkende gezinslocaties. Volgens de kinderen en hun ouders waren het leefklimaat en de angst om gedetineerd te worden de belangrijkste redenen om weg te lopen.⁶

Alleenstaande kinderen gemiddeld meer dan twee weken in detentie

Volgens de staatssecretaris duurt de detentie in beginsel maximaal twee weken. Uit het Jaarbericht Kinderrechten 2018 waarin de cijfers van het Ministerie van Justitie en Veiligheid zijn opgenomen bleek dat in 2017 vijftig alleenstaande kinderen zijn gedetineerd (het jaar daarvoor waren dat er nog dertig). Deze kinderen verbleven gemiddeld 24 dagen in detentie. Wat is de verklaring dat alleenstaande kinderen veel langer in detentie verblijven dan kinderen in gezinnen?

Tot slot

De Coalitie Geen Kind in de Cel hoopt dat u, ondanks de drukke agenda van het AO, aandacht wilt vragen voor de onschuldige kinderen die in detentie worden geplaatst. Uit de aangenomen motie bleek de wens van de Tweede Kamer om de situatie voor kinderen te verzachten. Uit de brief van de staatssecretaris blijkt echter dat de situatie niet wordt verbeterd.

Met vriendelijke groeten,
namens de Coalitie Geen Kind in de Cel,
Martine Goeman

---

⁴ Zie voor het onderzoek naar uitgezette kinderen in Armenië: <https://www.defenceforchildren.nl/media/1578/ik-wil-terug-naar-nederland.pdf>

⁵ Zie UNICEF Nederland en Defence for Children, Jaarbericht Kinderrechten 2018.

⁶ Zie voor het onderzoek: https://defenceforchildren.nl/media/2544/20180608_quickscan-kinderen-in-armoede_a5_web.pdf.